

ARCHEOLOGIENOTA HAACHT - ZOELLAAN

J. CLAESEN
JUNI 2022

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Haacht - Zoellaan

Auteur(s)

Jan Claesen

Projectnummer

2022C382

Plaats en datum

Kortenaken, juni 2022

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2022C382

ISSN 2034-5615

© 2022 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	4
1.3	<i>Doelstellingen</i>	7
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	7
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	7
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	8
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	10
3	Bureauonderzoek	14
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	14
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	22
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	24
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	32
4	Resultaten bureauonderzoek	33
4.1	<i>Algemeen</i>	33
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	33
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	34
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	37
5	Bibliografie	38
6	Figurenlijst.....	39

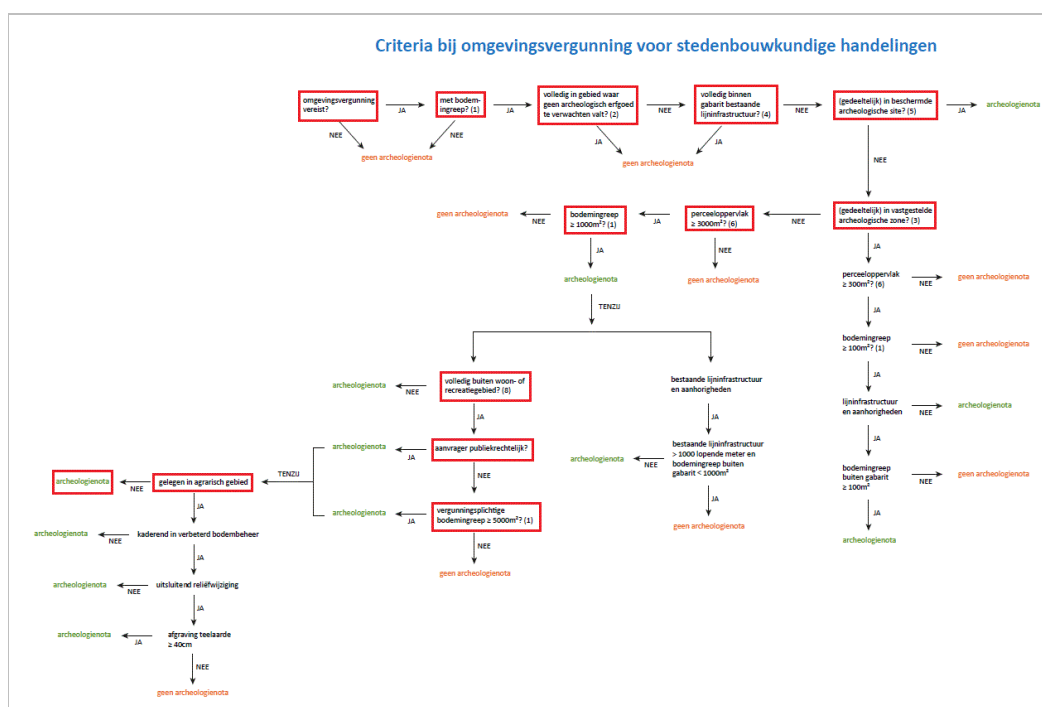
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

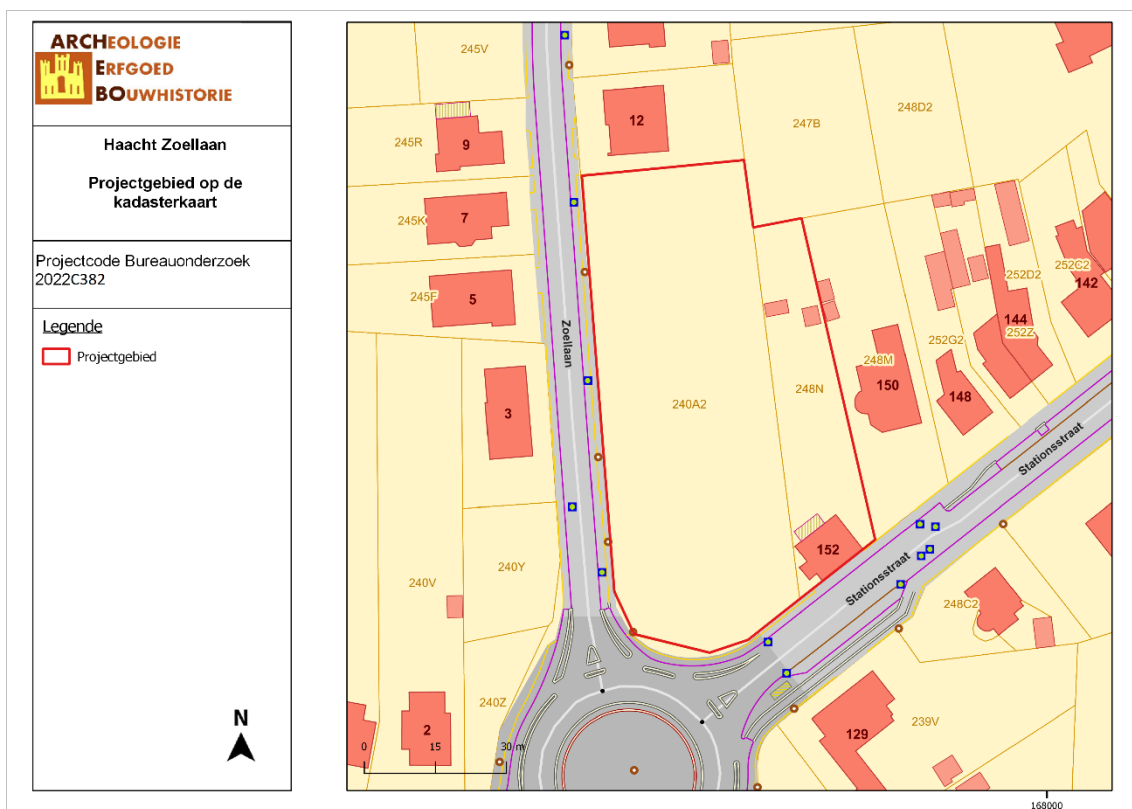
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor het projectgebied aan de Zoellaan in Haacht. Het bestaande bos zal gerooid worden en een aanpalende woning gesloopt. Nadien wordt een nieuw politiekantoor met parking opgetrokken en aangelegd. Het projectgebied is ca. 4700m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in mei/juni 2022 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche	
Naam site:	Haacht - Zoellaan
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Haacht, Zoellaan/Stationsstraat 152
Kadaster:	Haacht, Afdeling 1, Sectie D, percelen 240a2 en 248n
Coördinaten:	1 X 167901
	Y 184803
	2 X 167963
	Y 184726
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenkaken
Projectcode bureauonderzoek:	2022C382
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Grootte projectgebied:	Ca. 4700 m ²
Uitvoeringsperiode:	Mei/juni 2022
Reden van de ingreep	Sloop, rooi en bouw politiekantoor met parking
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, stedenbouwkundig, politiekantoor

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022)

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van economische redenen aangezien er nog geen zekerheid bestaat voor het bekomen van de bouwvergunning. Bijkomend dient het bos eerst gerooid te worden en de woning gesloopt alvorens het archeologisch vooronderzoek van start kan gaan. De bomen kunnen gekapt worden tot het maaiveld. Stronken dienen aanwezig te blijven tot na het archeologisch onderzoek. Het huis kan omwille van de beperkte omvang volledig tot in de grond gesloopt worden.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

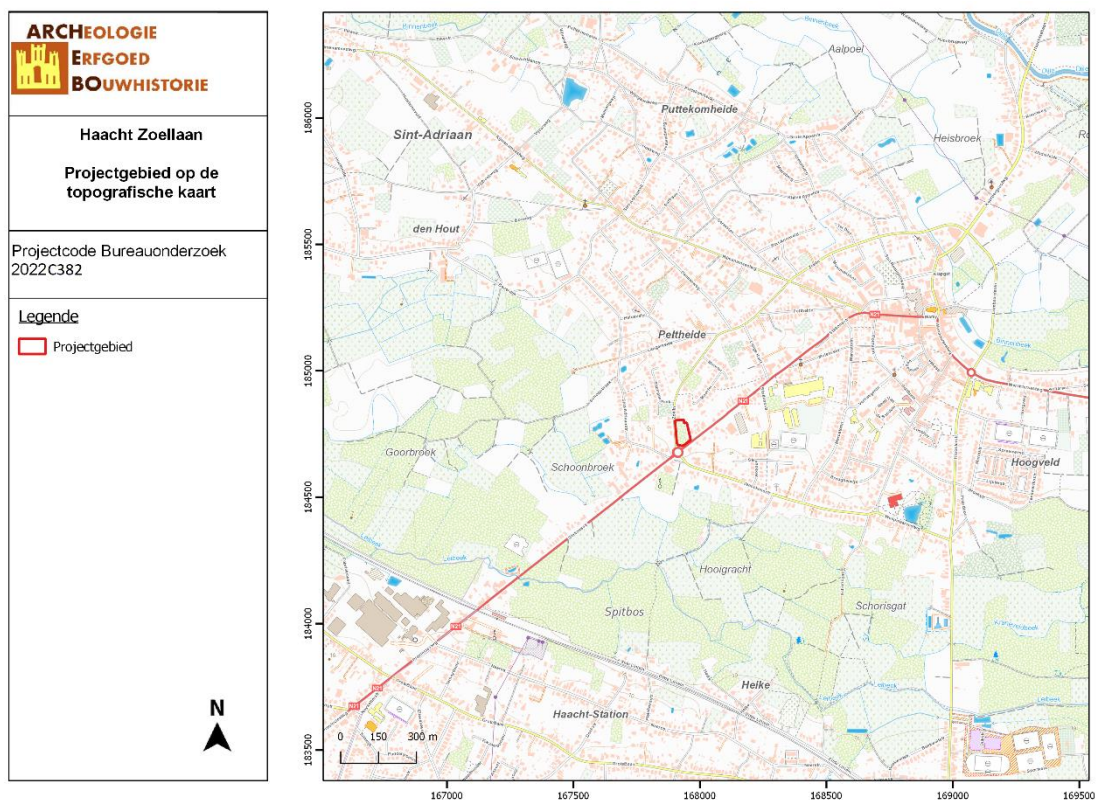
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt op de hoek van de Zoellaan en de Stationsstraat 152 in de gemeente Haacht. Het terrein bestaat uit twee percelen, meer bepaald 240a2 en 248n. Het perceel 240a2, langs de Zoellaan, is ingenomen door een verwilderd bos met onder andere berken. Het perceel 248n, aan de Stationsstraat 152, bestaat uit een woning aan de straatkant met achterliggende tuin en twee bijgebouwtjes (tuinhuizen) achteraan. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 4700m².

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022)

Figuur 5: Situering van het projectgebied op de topografische kaart (Geopunt, 2022)

Figuur 6 Zicht op het beboste perceel met links de Zoellaan (bron: google maps).

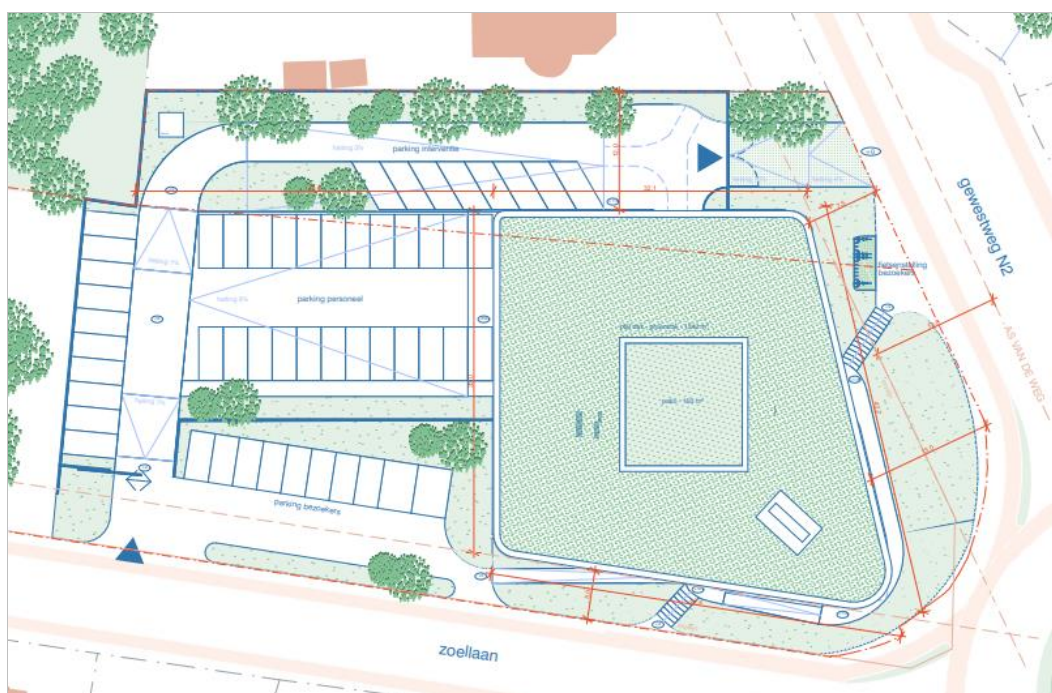
Figuur 7 Zicht op de af te breken woning aan de Stationsstraat 152 (bron: google maps).

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De bestaande woning zal gesloopt worden en het bos gerooid. Nadien zal op het terrein een nieuw politiekantoor opgetrokken worden voorzien van een parking. De parking bevindt zich in het noordelijke deel van het terrein met een toegang via de Zoellaan. In de parking zal gewerkt worden met een hellend verloop, zoals te zien op onderstaand inplantingsplan. Het politiekantoor wordt gebouwd in het zuidelijke deel met een fietsenstalling aan de Stationsstraat. Het kantoorgebouw zal een plat groen dak hebben van ca. 1242m², met centraal een patio 150m². Het gebouw wordt voorzien van een gelijkvloersniveau en een 1ste verdieping.

Figuur 8 Projectie van de geplande werken op de kadastrale kaart (opdrachtgever en geopunt).

Figuur 5: Inplantingsplan geplande toestand. (opdrachtgever, 2022)

Figuur 9 Grondplan van het politiekantoor - gelijkvloers (opdrachtgever, 2022)

Figuur 10 Grondplan van het politiekantoor – 1ste verdiep (opdrachtgever, 2022)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

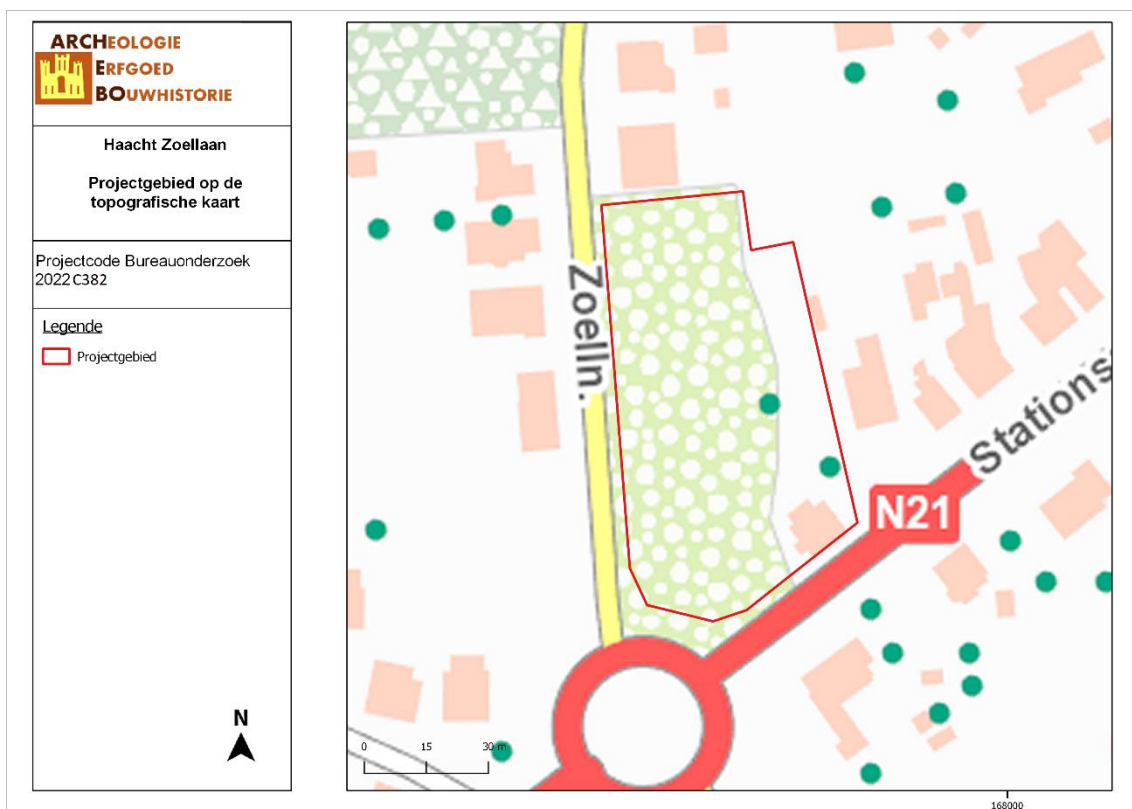
3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

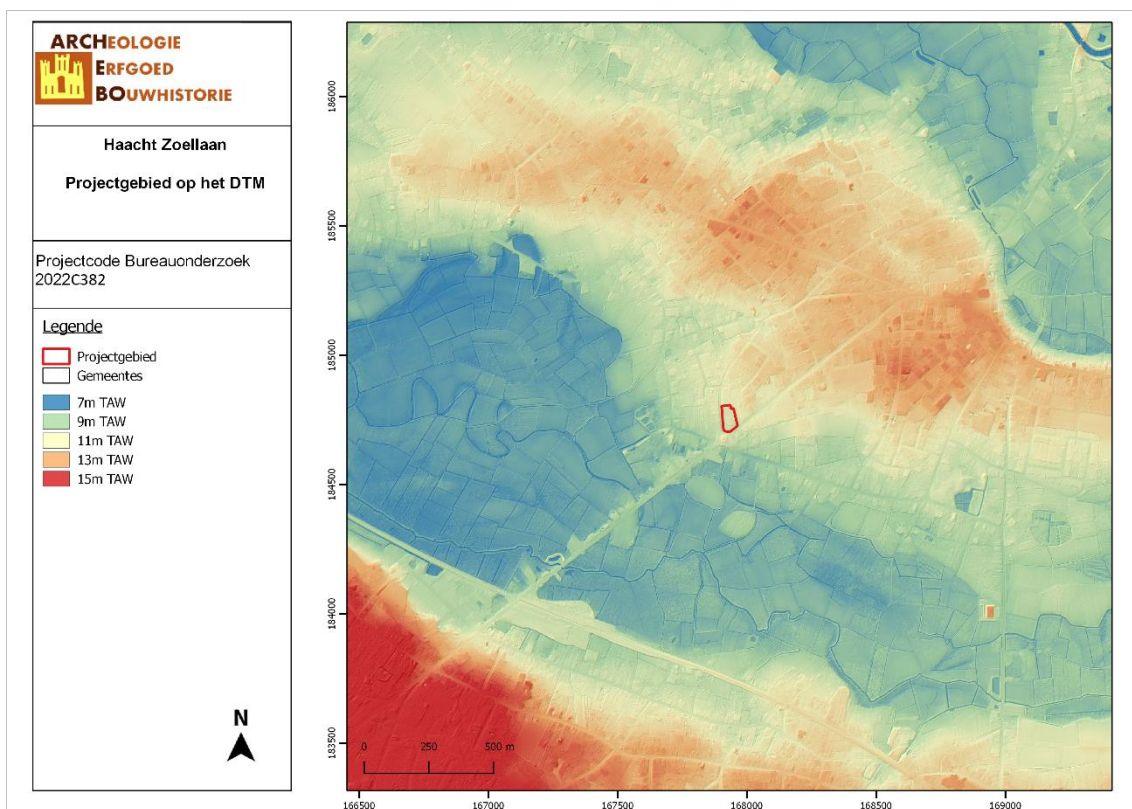
Het projectgebied ligt in Haacht, in de provincie Vlaams-Brabant. Haacht grenst aan de gemeenten Bonheiden, Keerbergen, Tremelo, Rotselaar, Leuven, Herent, Kampenhout en Boortmeerbeek.

Het terrein situeert zich in het zuidwesten van de bewoningskern van Haacht op het kruispunt van de Zoellaan en de Stationsstraat. Verder naar het zuiden en westen op wordt het gebied gekenmerkt door verscheidene waterlopen waaronder de Schoonbroekloop, Don Boscogracht en de Leibeek. Deze waterrijke zone situeert zich tussen Haacht en de deelgemeente Wespelaar. De belangrijkste rivier betreft de Dijle, in het noorden en noordoosten van de gemeente. Deze vormt tevens de grens tussen de gemeente Haacht en Keerbergen/Tremelo.

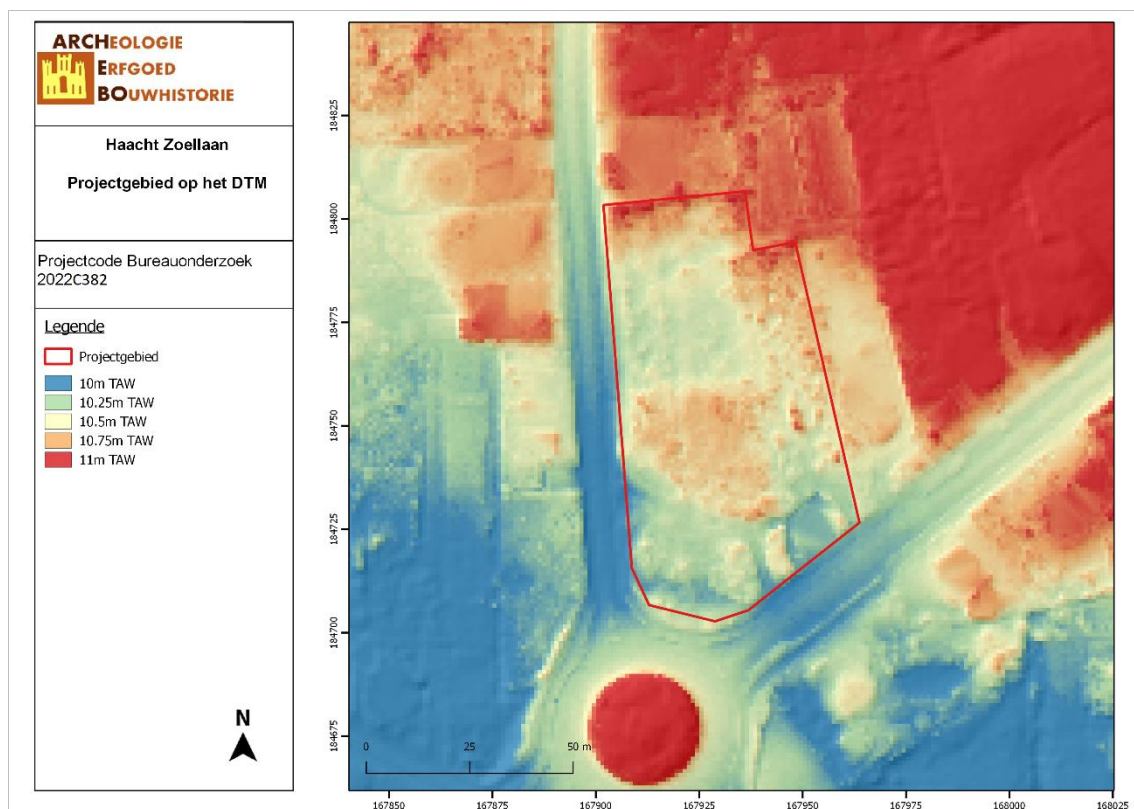
Op het Digitaal Hoogtemodel is te zien dat het terrein gelegen is op de rand van de heuvelrug waarop de bewoningskern van Haacht is gelegen en het lager gelegen gebied gevormd door de Leibeek. Verder naar het zuiden toe neemt de hoogte opnieuw toe ter hoogte van Wespelaar. Het plangebied zelf kent een relatief beperkt hoogteverloop te situeren rond ca. +10,5m TAW.

Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2022)

Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)

Figuur 13: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel - detailopname (Geopunt, 2022)

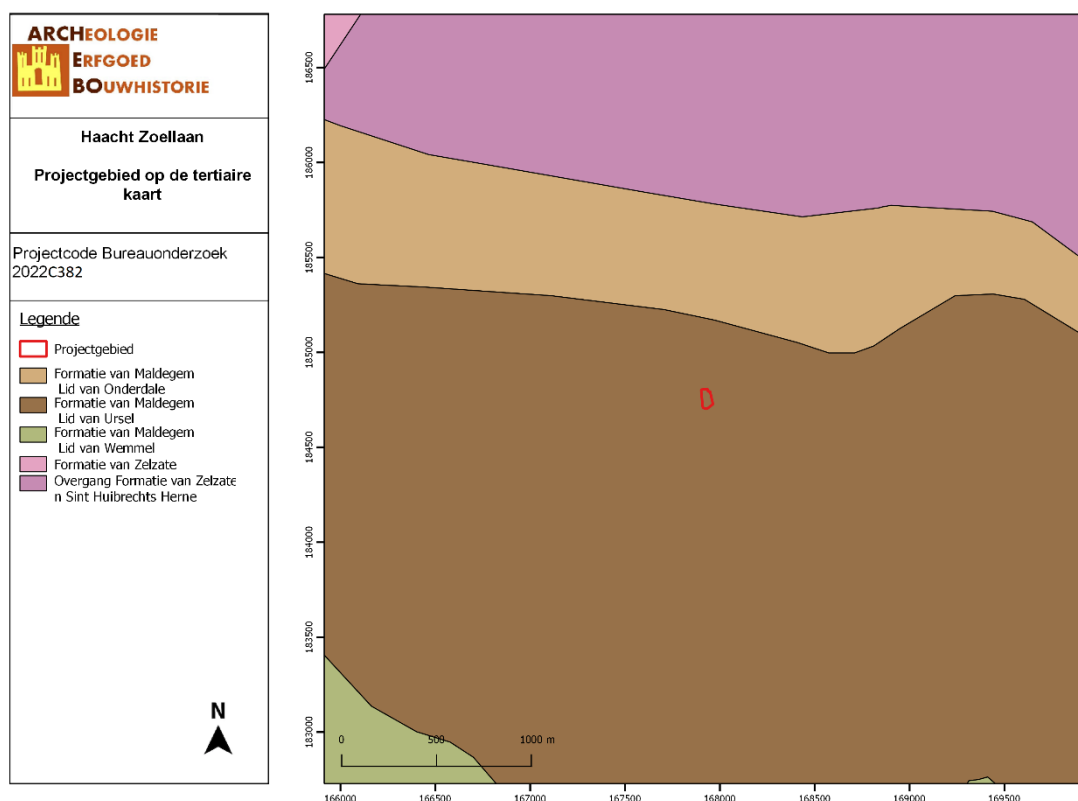
3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd binnen de Dijle-Gete-Demeras, meer bepaald in de Dijlevallei.

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de Formatie Maldegem, meer bepaald het Lid van Ursel.¹ Dit lid wordt gekenmerkt door een grijsblauwe tot blauwe klei.

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)

3.1.2.3 Quartair

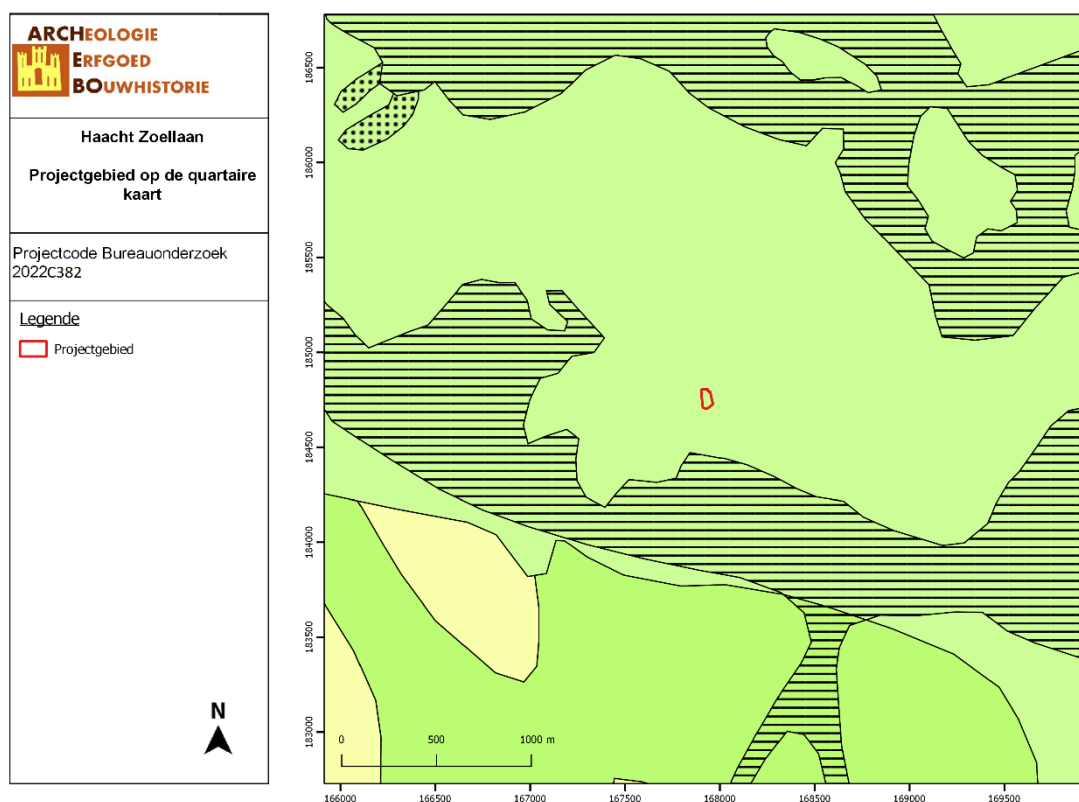
Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich quasi volledig binnen type 3. Dit type omvat fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Hierop werden hellingsafzettingen van het Quartair en eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of van mogelijk het Vroeg-Holoceen afgezet.²

Volgens de quartairgeologische kaart (1:50.000) kent het onderzoeksgebied zandig tot zandlemige afzettingen die bovenaan homogeen zijn en mogelijk gevolgd worden door een alternatie van zand en

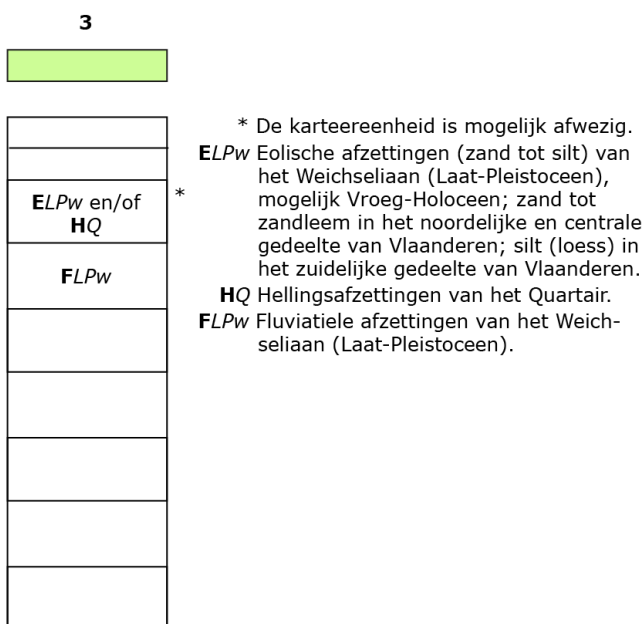
¹ Databank Ondergrond Vlaanderen.

² Databank Ondergrond Vlaanderen.

leemlagen. Het betreft verder vlechtende zandige rivierafzettingen (zeer fijn tot grof) van natuur met mogelijks in het basisgedeelte grind. Deze afzettingen zijn afkomstig uit de Emiaan tot Weichseliaan.

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)

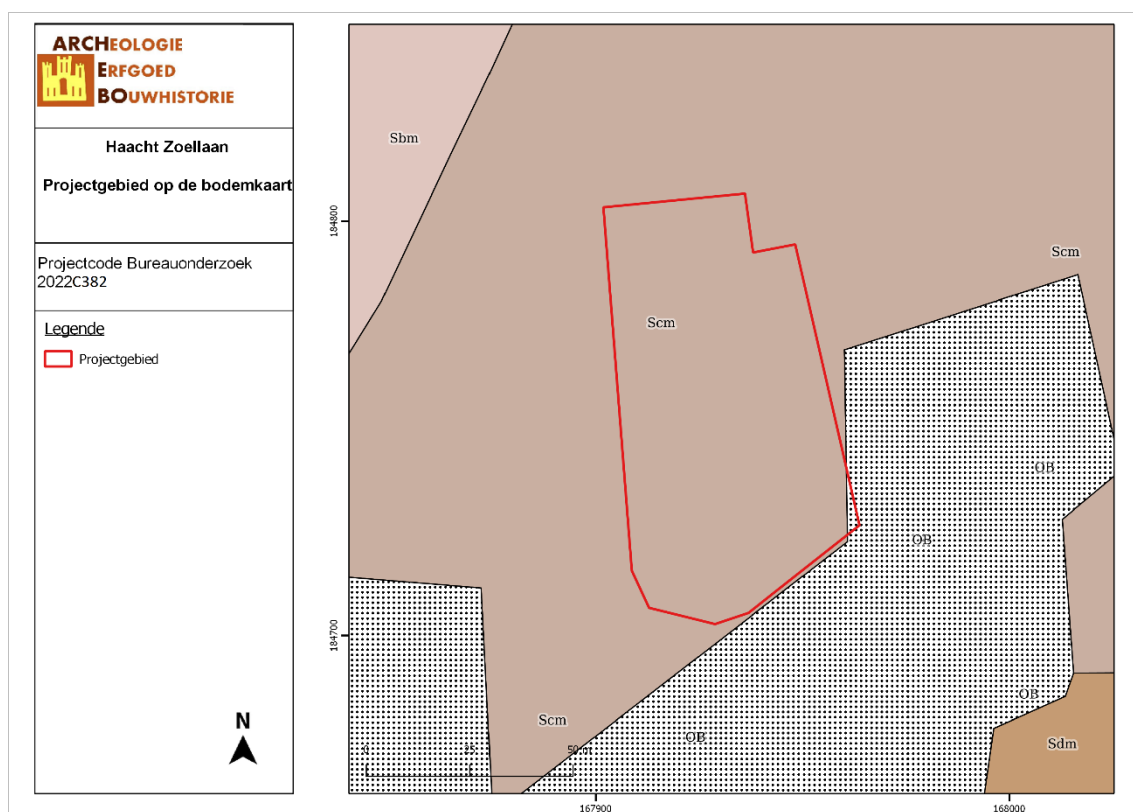

Figuur 16 Uitleg bij de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied gekarteerd met het bodemtype Scm.³ Een dergelijk bodem wordt gekenmerkt door een matig droge lemige zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont. Dit zijn zogenaamde plaggenbodems met een A-horizont van meer dan 60cm dik, is donkerbruin of donkergrijs en kan meestal in twee subhorizonten verdeeld worden: een bovenste deel (Ap) 25-30cm met 2-2,5% humus en een onderste deel met ongeveer 1,2% humus. Onder de humeuze A komt een verbrokkelde Podzol B horizon voor. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90cm. De waterhuishouding is goed in de winter, iets te droog in de zomer. Ten gevolge van de ligging in de onmiddellijke omgeving van de hoeven bevindt deze serie zich meestal onder boomgaarden (oude hoogstam) of weide. Het zijn goede gronden voor rogge, haver, zomergerst en aardappelen, thans worden ze beplant met maïs. Ze zijn ook geschikt voor grove en intensieve groenteteelt.

Bij een vooronderzoek ten noorden van het plangebied aan de Langerheide/Zoellaan, werd een landschappelijk booronderzoek en sleuvenonderzoek uitgevoerd⁴. Hierbij werd een dik plaggendek vastgesteld. Aanwijzingen voor in situ steentijdartefacten werden niet waargenomen, maar de aanwezigheid van een podzolbodem kan niet uitgesloten worden.

Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)

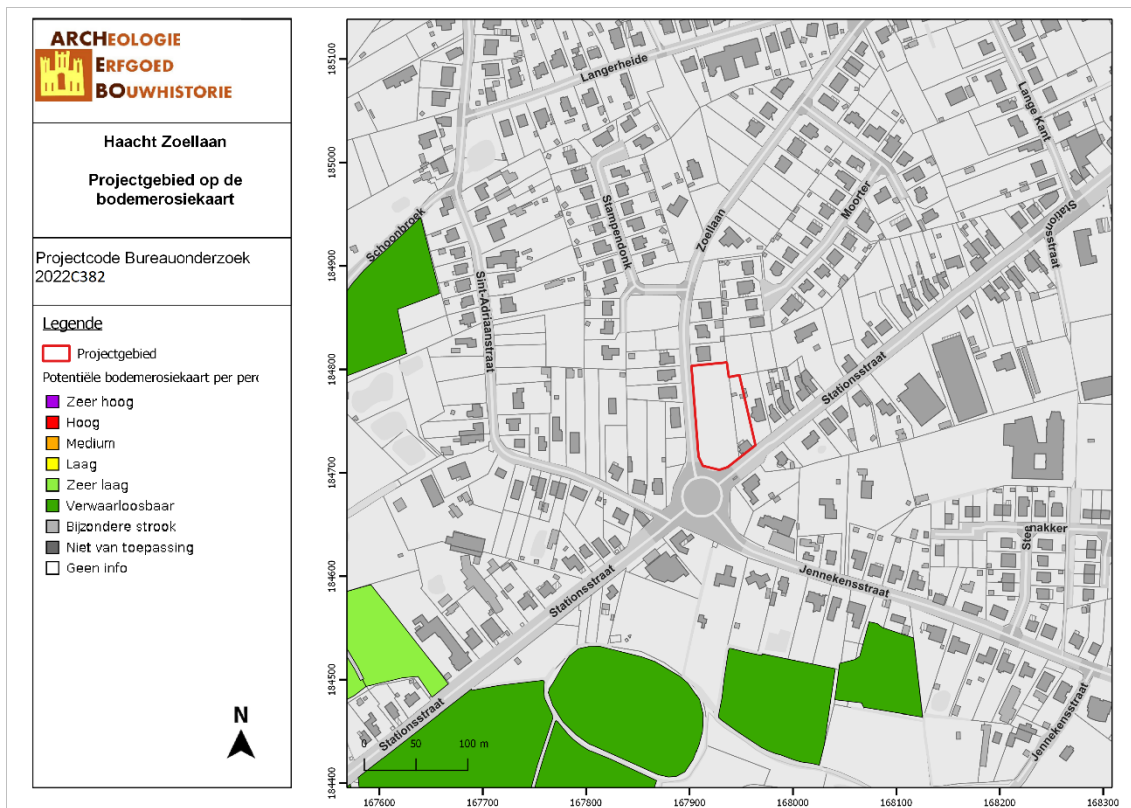
³ VAN RANST E. en SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent, 2000.

⁴ Verrijckt 2021

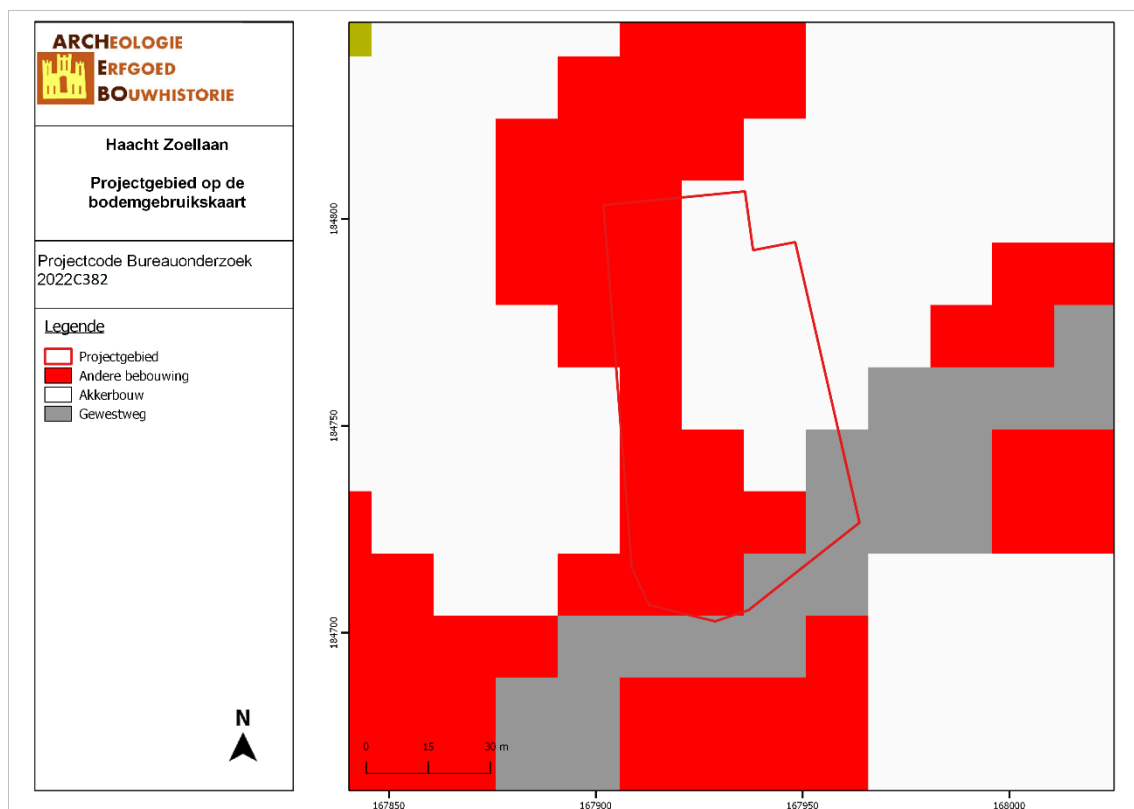

Figuur 18 Zicht op de landschappelijke boorsequenties en bodemprofiel aan de Langerheide/Zoellaan (bron: Verrijckt 2021).

Op de Potentiële bodemerosiekaart is er voor het projectgebied geen informatie beschikbaar. De percelen ten westen van het terrein hebben een lage tot verwaarloosbare erosiegraad. Gezien de geringe afstand kan dit wellicht doorgetrokken worden. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied binnen andere bebouwing, akkerbouw, weiland en gewestweg. Deze laatste komt overeen met de Stationsstraat. De kartering komt niet overeen met het huidige gebruik als bos en woning met tuinzone.

Figuur 19: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022)

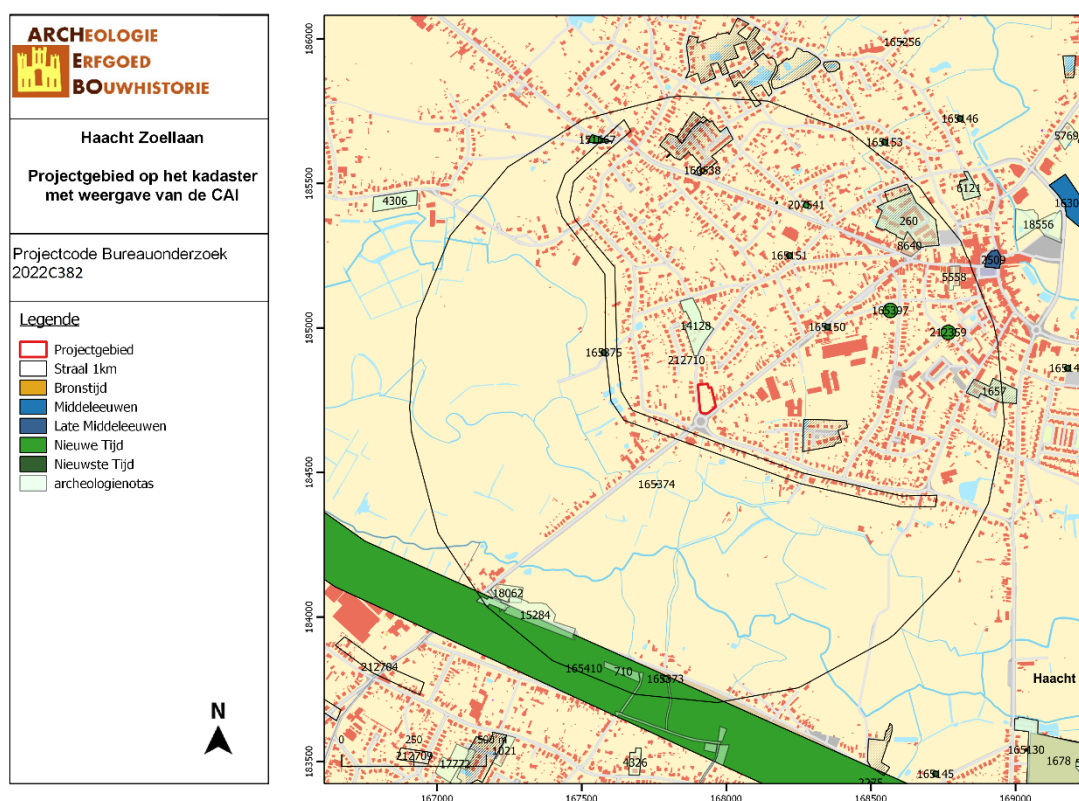

Figuur 20: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaat (Geopunt, 2022)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

In de gemeente Haacht zijn enkele CAI locaties aangegeven veelal uit de 2de Wereldoorlog waaronder enkele bunkers (CAI ID 165151, 165150, 165153, 165146, ...). Deze maken deel uit van de KW-Linie, een Belgische antitankversperring tussen Koningshooikt en Waver (KW). De stelling werd gebouwd tussen september 1939 en mei 1940 in opdracht van het Belgische ministerie van Defensie, in hoofdzaak langs de Dijle. Ze bestond uit een aaneenschakeling van gevechtsbunkers, communicatiebunkers, anti-tankgrachten en stalen bouwwerken. De KW-stelling hoorde samen met de fortengordel rond Luik en de Stelling van Antwerpen tot de kern van de Belgische verdediging tot 1940. Daarnaast zijn enkele 18de-eeuwse nog bestaande gebouwen gekarteerd waaronder de Sint-Annakapel (CAI ID 207541) en de Sint-Remigiuskerk (CAI ID 2509). Deze laatste zou zijn oorsprong kennen in de volle/late middeleeuwen.

Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

Een belangrijk vooronderzoek met ingreep in de bodem werd uitgevoerd ten noorden van het terrein aan de Langerheide en Zoellaan. Het gaat om een terrein van ca. 1ha waar landschappelijke boringen en proefsleuven werden uitgevoerd. Bij de landschappelijke boringen werd het archeologisch vlak, de top van de C-horizont, aangeboord op ca. 60 tot 80cm diepte. Er werden geen aanwijzingen gevonden voor de mogelijke kans op steentijdartefactensites. Bij het proefsleuvenonderzoek werden greppels, kuilen en paalkuilen teruggevonden te dateren tussen de metaaltijden en middeleeuwse periode. De sporen situeerden zich in het zuidelijke deel van het terrein tegen de Zoellaan. Het noordelijke deel bevatte

geen sporen en bleek sterker verstoord te zijn. Op basis van deze resultaten werd een verdere opgraving geadviseerd waarvan de resultaten op dit moment nog niet gekend zijn.

Figuur 22 Sporencluster aangetroffen bij het sleuvenonderzoek aan de Langerheide/Zoellaan (bron: Verrijckt 2021).

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁵ Het projectgebied maakt geen deel uit van een object dat opgenomen werd in de IOE.

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

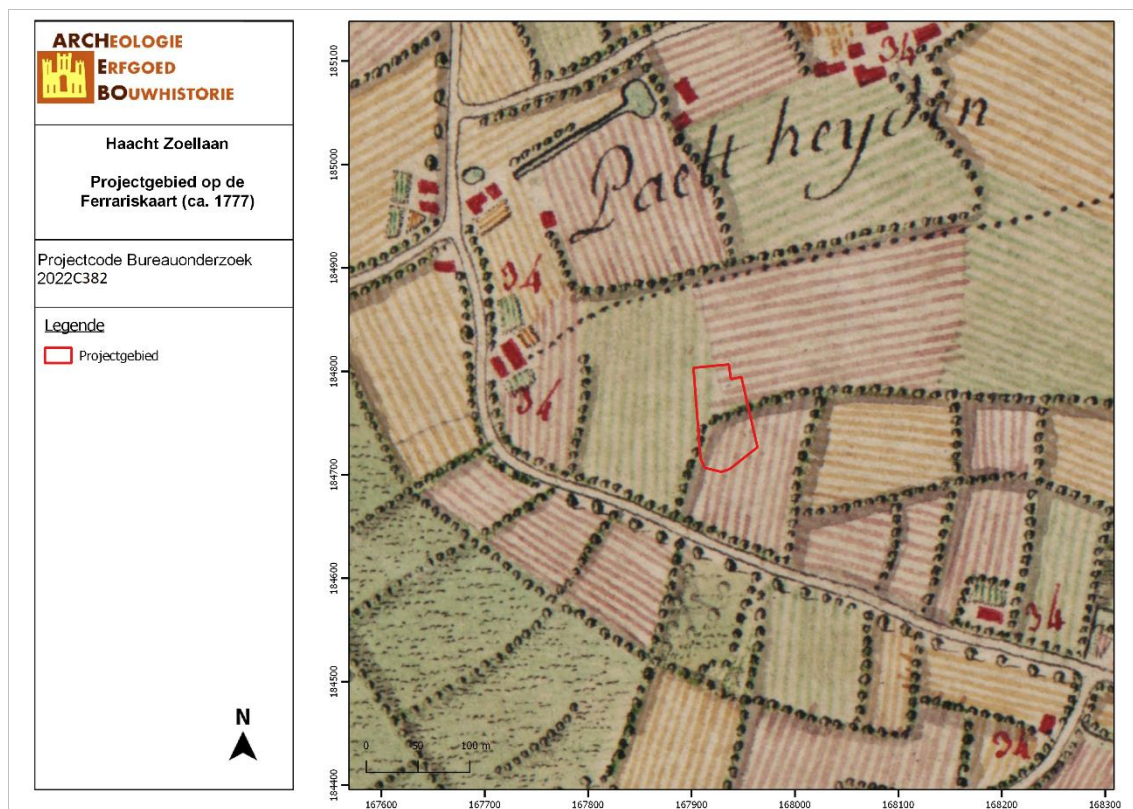
De naam 'Haacht' werd voor het eerst vermeld in een document uit de eerste helft van de 12de eeuw. Kerkelijk behoorde de gemeente eertijds tot het bisdom Luik. Later zorgde de vroegere bedding van de Dijle, die oorspronkelijk zuidelijker liep, voor een kerkelijke scheiding van de gemeente. De rivier was de grens tussen het bisdom Mechelen (Haacht) en het aartsbisdom Kamerijk (Wespelaar en Tildonk). Tegenwoordig behoort de gemeente kerkelijk tot het aartsbisdom Mechelen-Brussel. Op geestelijke vlak was Haacht sinds 1231 als zelfstandige parochie afhankelijk van de norbertijnenabdij van Park Heverlee. Het wereldlijke bestuur werd aanvankelijk uitgeoefend door de ridders van Rotselaar, die tussen de 14de en 16de eeuw ook het kasteel van Roost in hun bezit hadden. Deze waterburcht bevond zich nabij de Hansbrug aan de Dijle, op de weg naar Keerbergen en werd afgebroken in de 19de eeuw. In 1982-1983 werden de grondvesten van deze burcht door de Haachtse Geschied- en Oudheidkundige Kring blootgelegd. De Sint-Remigiuskerk – waarrond het centrum van Haacht zich ontwikkelde - dateert uit het einde van de 13de of het begin van de 14de eeuw. Het betreft een groot gebouw in witachtige zandsteen, bestaande uit een polygonaal koor, geflankeerd door sacristieën, een uitspringend dwarschip, drie beuken van drie traveeën onder een enkel dak en een westtoren. Gedurende de 16de eeuw had Haacht fel te lijden onder de godsdienstige troebelen en kwam het in bezit van de hertogen van Croy. In de 17de en 18de eeuw verhuisde de macht naar de hertogen van Arenberg. In de beginfase van de Eerste Wereldoorlog was Haacht tot tweemaal toe gevechtsterrein. Dit bij de twee Belgische uitvallen uit de vesting Antwerpen. De eerste uitval vond plaats op 25 en 26 augustus 1914. Deze uitval van het Belgische leger vond plaats op het moment dat het Duitse leger voor de eerste keer met Britse en Franse troepen slaags raakte ter hoogte van Mons. Bedoeling van de uitval was de Duitse doortocht te vertragen door simultaan op verschillende plaatsen aan te vallen. Internationaal gezien was dit een eerste gecoördineerde actie onder de geallieerden. De gevolgen werden helaas door de burgerbevolking gedragen; te Haacht werden tal van huizen platgebrand en een tiental burgers vermoord. Enkele weken later, tussen 6 en 9 september werd er aan de Marne zwaar gevochten tussen geallieerde en Duitse troepen. De Duitse terugtocht op de Aisne begon op 9 september en was voltooid op 12 september. Hierop begon de slag aan de Aisne, die tot 20 september aansleepte. De tweede Belgische uitval, die plaatsvond tussen 9 en 13 september 1914 en wederom deels op Haachts grondgebied werd uitgevochten, kadert in dit gebeuren. Het Belgisch Opperbevel besliste een nieuw offensief te openen tegen de Duitse bezetting om wederom zoveel mogelijk Duitse troepen aan te trekken en te binden voor Antwerpen. Zoals vermeld liep de KW-linie uit de Tweede Wereldoorlog door Haacht; een antitankgracht en een groot aantal betonnen bunkers herinneren ons hieraan.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. Op de Villaretkaart (ca. 1745-48) is het terrein gelegen binnen akker- of weiland. Ook op de Ferrariskaart (1777) is dit nog zo het geval. Het terrein maakt deel uit van twee grotere akkerlanden, onderling begrensd door een bomenrij. Iets verder naar het zuiden en westen bevindt zich de huidige Jennekenstraat en de Sint-Adriaanstraat. Langs deze weg bevindt zich wat verspreide bewoning. De bewoningskern van Haacht situeert zich meer naar het oosten en clustert zich rond de kerk.

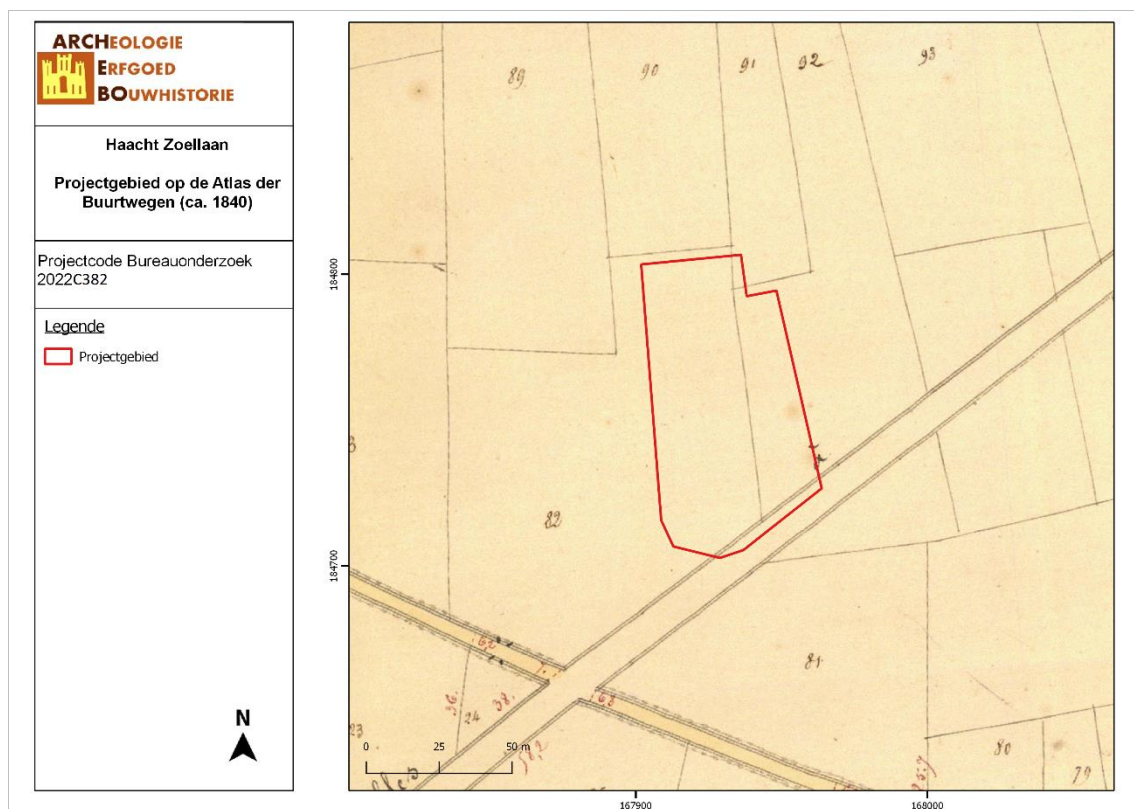

Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)

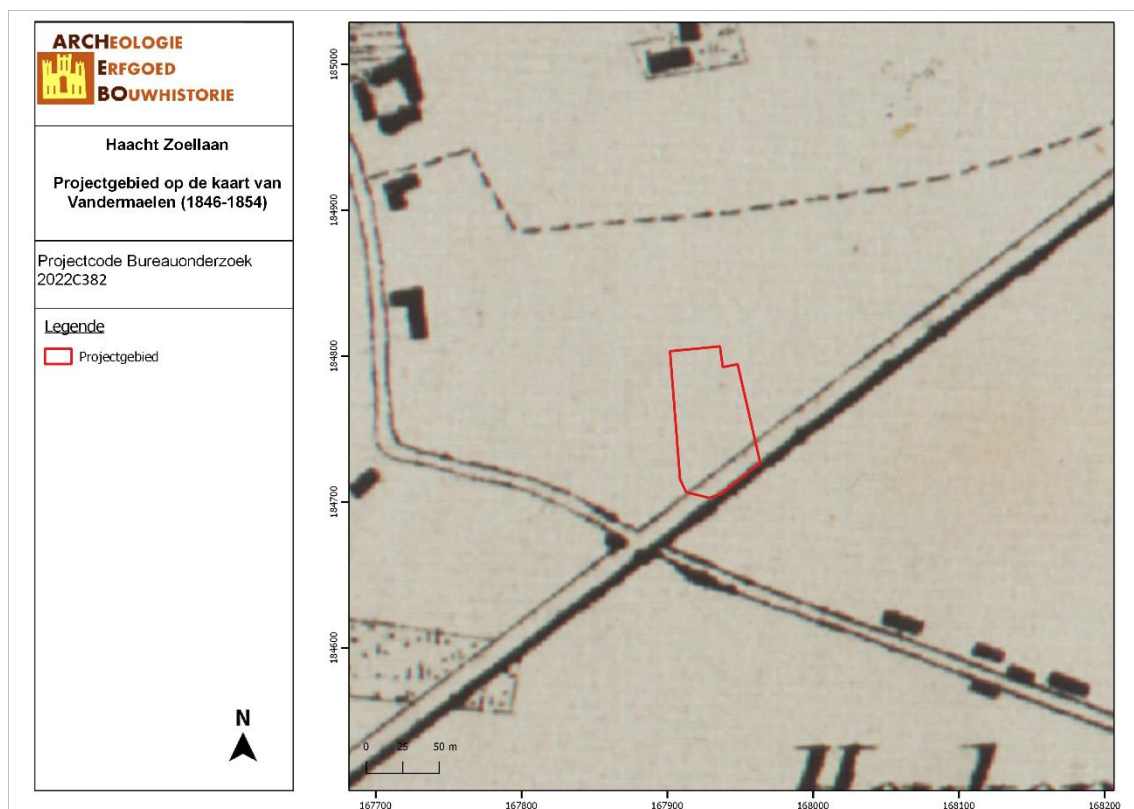
Vervolgens worden cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁶ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. Op de Atlas der Buurtwegen grenst het projectgebied in het zuiden aan de weg richting Brussel. Het terrein zelf is nog steeds in gebruik als landbouwgrond. Op de Vandermaelenkaart en de Popp-kaart blijft dit ongewijzigd. Ook op de topografische kaarten van 1864, 1892 en 1931 blijft deze situatie ongewijzigd.

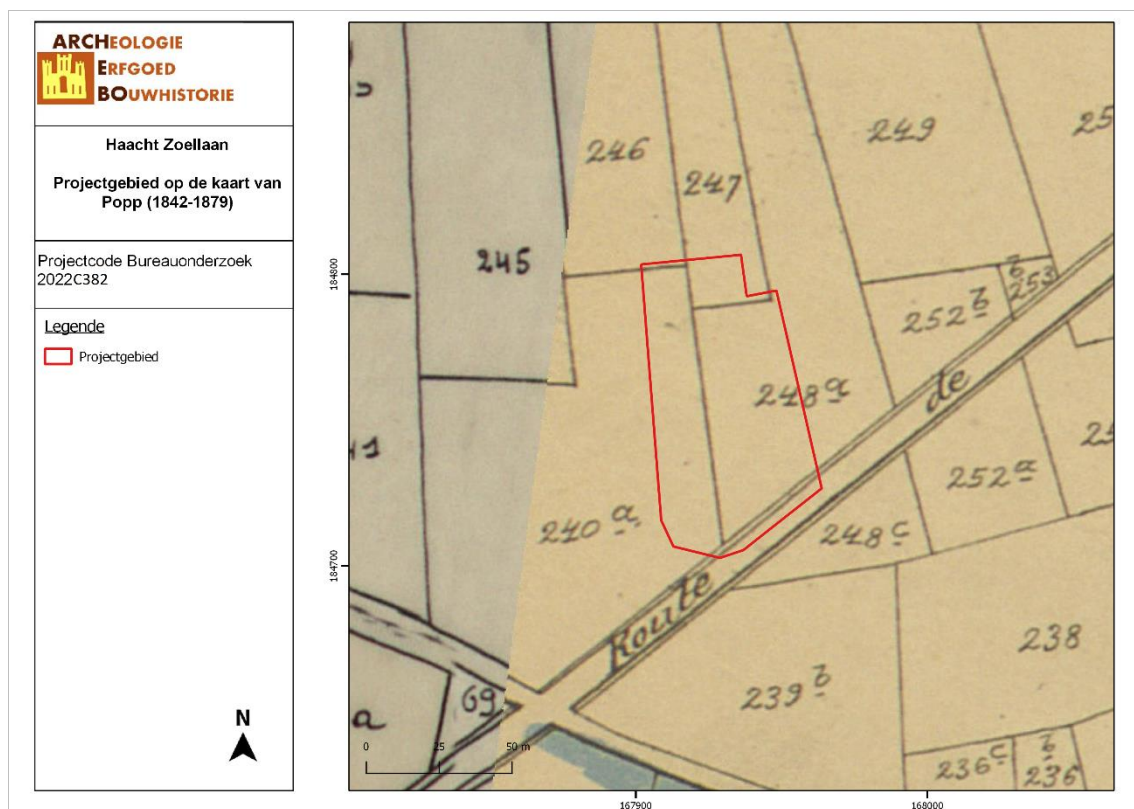
⁶ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2022)

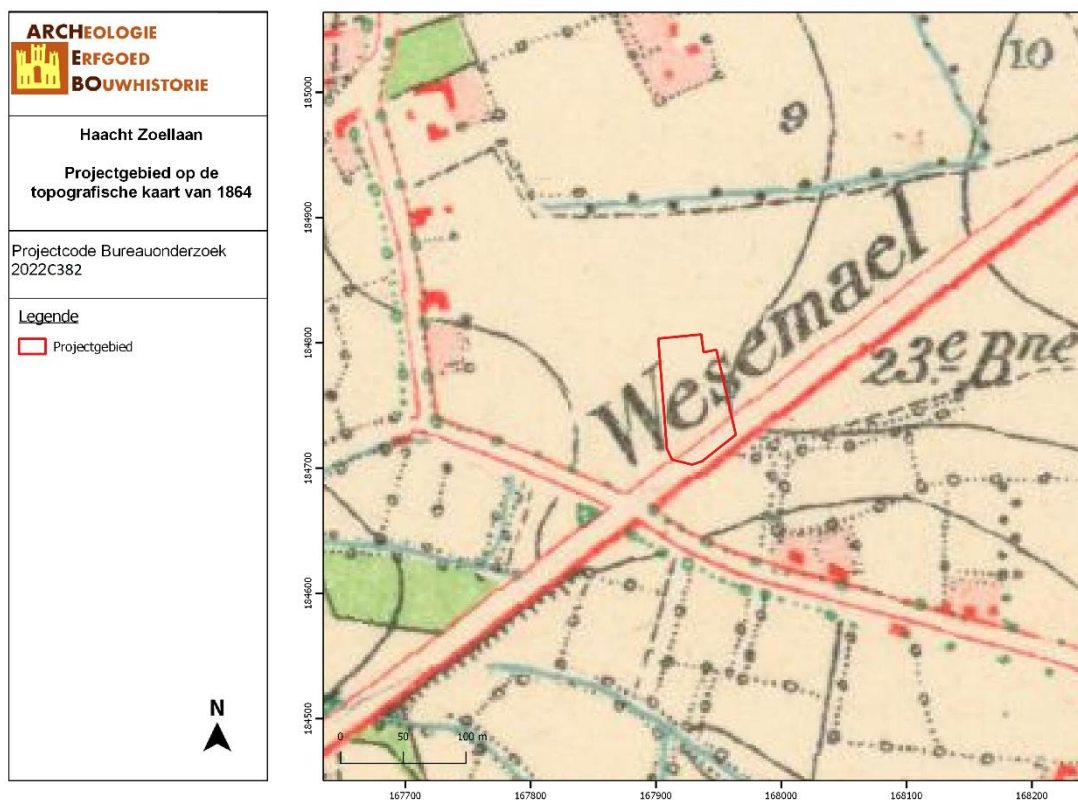

Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2022)

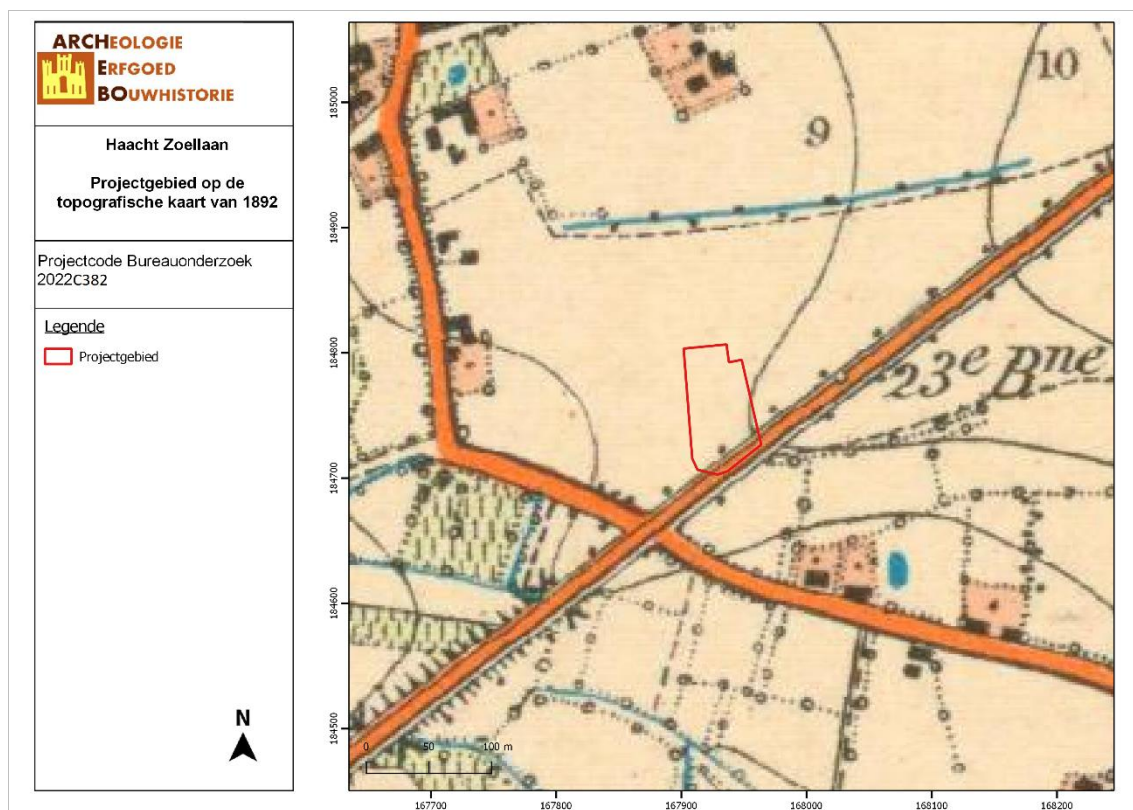

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2022)

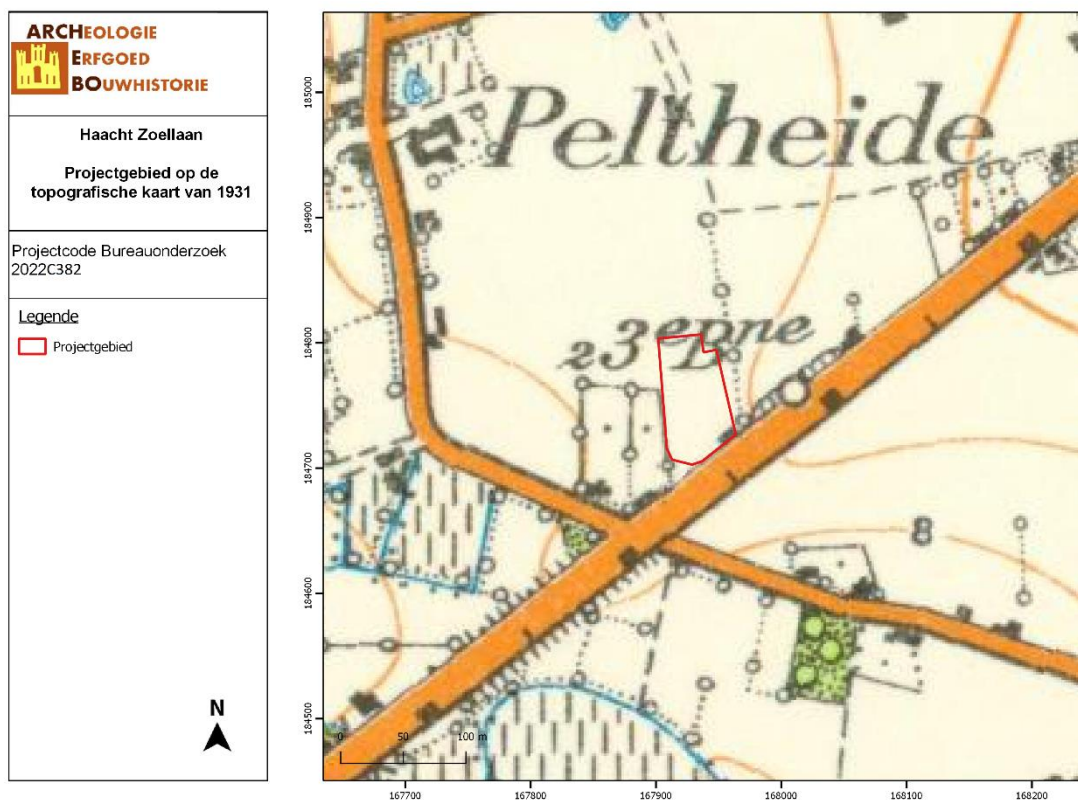
Op de luchtfoto van 1971 is de westelijke helft ingenomen als weiland. De oostelijke helft bestaat reeds uit de woning met achterliggende tuin. Van de Zoellaan is nog geen sprake. De percelen bevinden zich langs de Stationsstraat. Tussen 1971 en 1990 wordt de Zoellaan aangelegd. Het terrein is in het westen ingenomen door een bosje. Het oosten bestaat nog steeds uit de woning met tuin. Deze situatie blijft grotendeels ongewijzigd tot op de dag van vandaag. Enkel werd rond het jaar 2000 het rondpunt aangelegd op de hoek van de Stationsstraat en de Zoellaan.

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1864 (Geopunt, 2022)

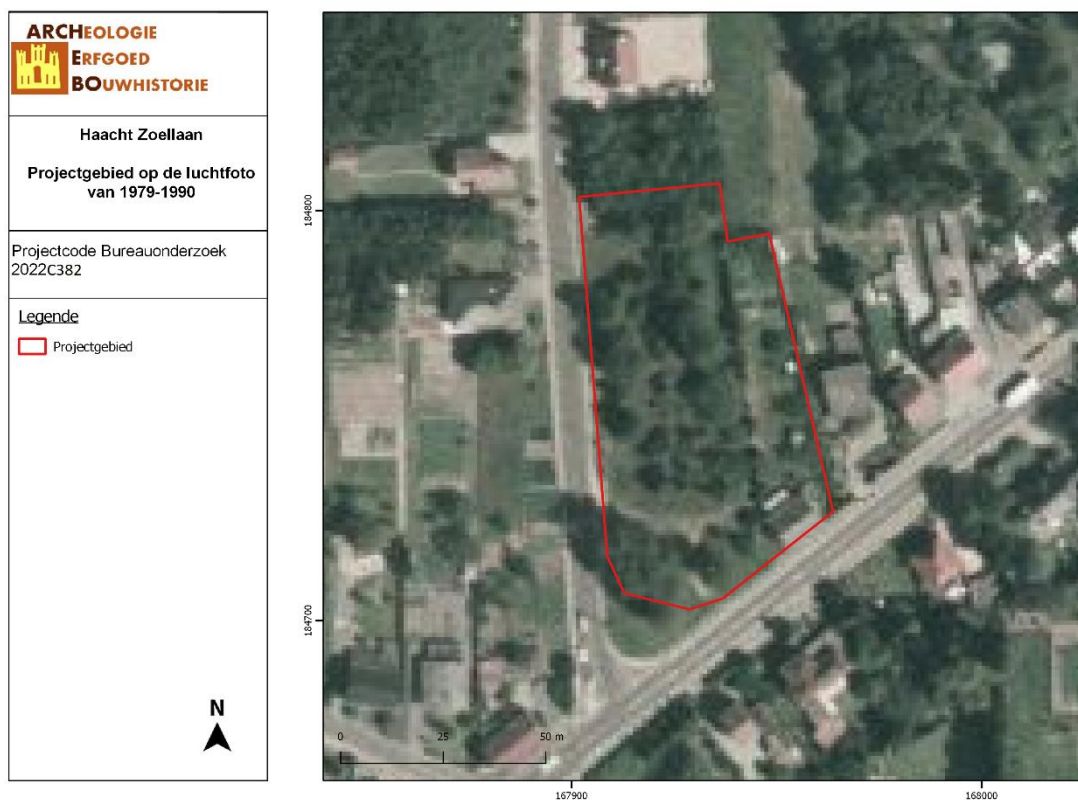
Figuur 28 Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1892 (Geopunt, 2022)

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1931 (Geopunt, 2022)

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2022)

Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2022)

Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2022)

Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2022 (Geopunt, 2022)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied van het einde van de 18de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw onbebouwd was. Tijdens deze periode was het gebied voornamelijk in gebruik als akkerland. Vanaf het midden van de 20ste eeuw wordt het westelijke deel ingenomen als bos en het oostelijke deel met een woning en tuin. Deze situatie blijft ongewijzigd tot op de dag van vandaag.

Binnen het projectgebied zijn er geen CAI locaties bekend. In de omgeving bevinden zich wel enkele sites waaronder een groot aantal bunkers uit de 2de Wereldoorlog. Een belangrijk vooronderzoek situeert zich niet ver ten noorden van het terrein. Hier werden sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen teruggevonden. Een verdere opgraving werd geadviseerd maar de rapportage hiervan is nog niet bekend. Bij het onderzoek kon bovendien waargenomen worden dat er geen aanwijzingen zijn voor steentijdartefactensites. De bodem, gelijkend aan deze van het projectgebied, meer bepaald een Sbm bodem, bestaat uit een dik plaggendek van ca. 60cm gevolgd door de C-horizont.

Het terrein situeert zich in het zuidwesten van de bewoningskern van Haacht op het kruispunt van de Zoellaan en de Stationsstraat. Verder naar het zuiden en westen op wordt het gebied gekenmerkt door verscheidene waterlopen waaronder de Schoonbroekloop, Don Boscogracht en de Leibeek. Deze waterrijke zone situeert zich tussen Haacht en de deelgemeente Wespelaar. De belangrijkste rivier betreft de Dijle, in het noorden en noordoosten van de gemeente. Deze vormt tevens de grens tussen de gemeente Haacht en Keerbergen/Tremelo.

Samenvattend kan gesteld worden dat gezien de landschappelijke ligging en het archeologisch kader een hogere trefkans is voor grondsporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Zeker gezien het nabijgelegen onderzoek iets ten noorden van het terrein waarbij diverse sporen uit deze periodes werden teruggevonden. De kans op steentijdartefactensites wordt eerder laag ingeschat gezien de bodemkundige gegevens en deze waargenomen bij het eerder vermeld sleuvenonderzoek aan de Zoellaan/Langerheide. Mogelijk is wel nog een podzolbodem bewaard binnen het plangebied, waardoor het zinvol is om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren. Nadien dient een verder proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden na de bovengrondse sloop van de woning en de rooi van de bomen.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Het projectgebied ligt op de hoek van de Zoellaan en de Stationsstraat 152 in de gemeente Haacht. Het terrein bestaat uit twee percelen, meer bepaald 240a2 en 248n. Het perceel 240a2, langs de Zoellaan, is ingenomen door een verwilderd bos met onder andere berken. Het perceel 248n, aan de Stationsstraat 152, bestaat uit een woning aan de straatkant met achterliggende tuin en twee bijgebouwtjes (tuinhuizen) achteraan. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 4700m².

De bestaande woning zal gesloopt worden en het bos gerooid. Nadien zal op het terrein een nieuw politiekantoor opgetrokken worden voorzien van een parking. De parking bevindt zich in het noordelijke deel van het terrein met een toegang via de Zoellaan. In de parking zal gewerkt worden met een hellend verloop, zoals te zien op onderstaand inplantingsplan. Het politiekantoor wordt gebouwd in het zuidelijke deel met een fietsenstalling aan de Stationsstraat. Het kantoorgebouw zal een plat groen dak hebben van ca. 1242m², met centraal een patio 150m². Het gebouw wordt voorzien van een gelijkvloersniveau en een 1ste verdieping.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Binnen het projectgebied zijn er geen CAI locaties bekend. In de omgeving bevinden zich wel enkele sites waaronder een groot aantal bunkers uit de 2de Wereldoorlog. Een belangrijk vooronderzoek situeert zich niet ver ten noorden van het terrein. Hier werden sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen teruggevonden. Een verdere opgraving werd geadviseerd maar nog niet uitgevoerd. Bij het onderzoek kon bovendien waargenomen worden dat er geen aanwijzingen zijn voor steentijdartefactensites. De bodem, gelijkend aan deze van het projectgebied, meer bepaald een Sbm bodem, bestaat uit een dik plaggendek van ca. 60cm gevolgd door de C-horizont. De aanwezigheid van een bewaarde podzolbodem ter hoogte van het plangebied is echter niet uitgesloten.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied van het einde van de 18de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw onbebouwd was. Tijdens deze periode was het gebied voornamelijk in gebruik als akkerland. Vanaf het midden van de 20ste eeuw wordt het westelijke deel ingenomen als bos en het oostelijke deel met een woning en tuin. Deze situatie blijft ongewijzigd tot op de dag van vandaag.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Er kan gesteld worden dat gezien de landschappelijke ligging en het archeologisch kader een hogere trefkans is voor grondsporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Zeker gezien het nabijgelegen onderzoek iets ten noorden van het terrein waarbij diverse sporen uit deze periodes werden teruggevonden. De kans op steentijdartefactensites wordt eerder laag ingeschat gezien de bodemkundige gegevens en deze waargenomen bij het eerder vermeld sleuvenonderzoek aan de Zoellaan/Langerheide. Mogelijk is wel nog een podzolbodem bewaard binnen het plangebied, waardoor het zinvol is om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren. Nadien dient een verder proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden na de bovengrondse sloop van de woning en de rooi van de bomen.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Het is mogelijk dat de huidige woning enige verstoring, hetzij zeer plaatselijk, heeft teweeg gebracht. Algemeen genomen lijken geen verstoring aanwezig. Bovendien is sprake van een plaggendeek waarbij de teelaarde ca. 60cm dik is, en dus voor een goede bewaring kan gezorgd hebben.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied ligt op de hoek van de Zoellaan en de Stationsstraat 152 in de gemeente Haacht. Het terrein bestaat uit twee percelen, meer bepaald 240a2 en 248n. Het perceel 240a2, langs de Zoellaan, is ingenomen door een verwilderd bos met onder andere berken. Het perceel 248n, aan de Stationsstraat 152, bestaat uit een woning aan de straatkant met achterliggende tuin en twee bijgebouwtjes (tuinhuizen) achteraan. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 4700m².

De bestaande woning zal gesloopt worden en het bos gerooid. Nadien zal op het terrein een nieuw politiekantoor opgetrokken worden voorzien van een parking. De parking bevindt zich in het noordelijke deel van het terrein met een toegang via de Zoellaan. In de parking zal gewerkt worden met een hellend verloop, zoals te zien op onderstaand inplantingsplan. Het politiekantoor wordt gebouwd in het zuidelijke deel met een fietsenstalling aan de Stationsstraat. Het kantoorgebouw zal een plat groen dak hebben van ca. 1242m², met centraal een patio 150m². Het gebouw wordt voorzien van een gelijkvloersniveau en een 1ste verdieping.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat het projectgebied van het einde van de 18de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw onbebouwd was. Tijdens deze periode was het gebied voornamelijk in gebruik als akkerland. Vanaf het midden van de

20ste eeuw wordt het westelijke deel ingenomen als bos en het oostelijke deel met een woning en tuin. Deze situatie blijft ongewijzigd tot op de dag van vandaag.

Binnen het projectgebied zijn er geen CAI locaties bekend. In de omgeving bevinden zich wel enkele sites waaronder een groot aantal bunkers uit de 2de Wereldoorlog. Een belangrijk vooronderzoek situeert zich niet ver ten noorden van het terrein. Hier werden sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen teruggevonden. Een verdere opgraving werd geadviseerd maar nog niet uitgevoerd. Bij het onderzoek kon bovendien waargenomen worden dat er geen aanwijzingen zijn voor steentijdartefactensites. De bodem, gelijkend aan deze van het projectgebied, meer bepaald een Sbm bodem, bestaat uit een dik plaggendek van ca. 60cm gevolgd door de C-horizont.

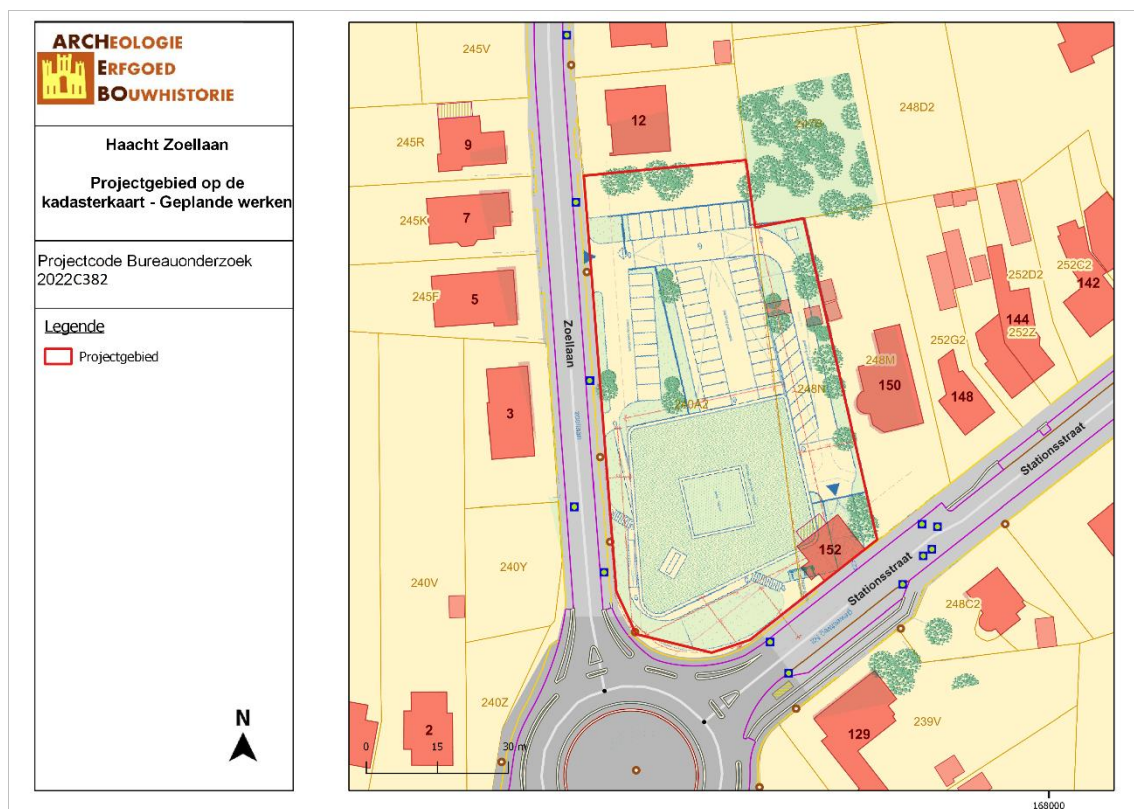
Het terrein situeert zich in het zuidwesten van de bewoningskern van Haacht op het kruispunt van de Zoellaan en de Stationsstraat. Verder naar het zuiden en westen op wordt het gebied gekenmerkt door verscheidene waterlopen waaronder de Schoonbroekloop, Don Boscogracht en de Leibeek. Deze waterrijke zone situeert zich tussen Haacht en de deelgemeente Wespelaar. De belangrijkste rivier betreft de Dijle, in het noorden en noordoosten van de gemeente. Deze vormt tevens de grens tussen de gemeente Haacht en Keerbergen/Tremelo.

Samenvattend kan gesteld worden dat gezien de landschappelijke ligging en het archeologisch kader een hogere trefkans is voor grondsporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Zeker gezien het nabijgelegen onderzoek iets ten noorden van het terrein waarbij diverse sporen uit deze periodes werden teruggevonden. De kans op steentijdartefactensites wordt eerder laag ingeschat gezien de bodemkundige gegevens en deze waargenomen bij het eerder vermeld sleuvenonderzoek aan de Zoellaan/Langerheide. Mogelijk is wel nog een podzolbodem bewaard binnen het plangebied, waardoor het zinvol is om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren. Nadien dient een verder proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden na de bovengrondse sloop van de woning en de rooi van de bomen. Bij de rooi dienen de stronken behouden te blijven tot na de uitvoer van het sleuvenonderzoek om zodoende geen schade te berokken aan het mogelijke archeologische erfgoed in de bodem.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het projectgebied ligt op de hoek van de Zoellaan en de Stationsstraat 152 in de gemeente Haacht. Het terrein bestaat uit twee percelen, meer bepaald 240a2 en 248n. Het perceel 240a2, langs de Zoellaan, is ingenomen door een verwilderd bos met onder andere berken. Het perceel 248n, aan de Stationsstraat 152, bestaat uit een woning aan de straatkant met achterliggende tuin en twee bijgebouwtjes (tuinhuizen) achteraan. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 4700m². De bestaande woning zal gesloopt worden en het bos gerooid. Nadien zal op het terrein een nieuw politiekantoor opgetrokken worden voorzien van een parking. De parking bevindt zich in het noordelijke deel van het terrein met een toegang via de Zoellaan. In de parking zal gewerkt worden met een hellend verloop, zoals te zien op onderstaand inplantingsplan. Het politiekantoor wordt gebouwd in het zuidelijke deel met een fietsenstalling aan de Stationsstraat. Het kantoorgebouw zal een plat groen dak hebben van ca. 1242m², met centraal een patio 150m². Het gebouw wordt voorzien van een gelijkvloersniveau en een 1ste verdieping.

Samenvattend kan gesteld worden dat gezien de landschappelijke ligging en het archeologisch kader een hogere trefkans is voor grondsporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Zeker gezien het nabijgelegen onderzoek iets ten noorden van het terrein waarbij diverse sporen uit deze periodes werden teruggevonden. De kans op steentijdartefactensites wordt eerder laag ingeschat gezien de bodemkundige gegevens en deze waargenomen bij het eerder vermeld sleuvenonderzoek aan de Zoellaan/Langerheide. Mogelijk is wel nog een podzolbodem bewaard binnen het plangebied, waardoor het zinvol is om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren. Nadien dient een verder proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden na de bovengrondse sloop van de woning en de rooi van de bomen. Bij de rooi dienen de stronken behouden te blijven tot na de uitvoer van het sleuvenonderzoek om zodoende geen schade te berokken aan het mogelijke archeologische erfgoed in de bodem.

Figuur 34: Syntheseplan: Geplande bodemingrepen in overlay op het GRB (ARCHEBO bvba, 2022)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

JENNES N. en VERRIJCKT J., 2021, *Nota landschappelijk bodem- en proefsleuvenonderzoek Haacht Langerheide*, Beerse.

BOGEMANS F., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart*, Brussel, 2007.

VAN RANST E., en SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed'. Geraadpleegd 30 mei 2022.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

<https://www.geopunt.be/>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2022).....	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op de topografische kaart (Geopunt, 2022)	9
Figuur 6 Zicht op het beboste perceel met links de Zoellaan (bron: google maps).	9
Figuur 7 Zicht op de af te breken woning aan de Stationsstraat 152 (bron: google maps).	10
Figuur 8 Projectie van de geplande werken op de kadasterkaart (opdrachtgever en geopunt).....	11
Figuur 9 Grondplan van het politiekantoor - gelijkvloers (opdrachtgever, 2022)	12
Figuur 10 Grondplan van het politiekantoor – 1 ^{ste} verdiep (opdrachtgever, 2022)	13
Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2022).....	15
Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)	15
Figuur 13: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel - detailopname (Geopunt, 2022)	16
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)	17
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)	18
Figuur 16 Uitleg bij de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022).....	18
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)	19
Figuur 18 Zicht op de landschappelijke boorsequenties en bodemprofiel aan de Langerheide/Zoellaan (bron: Verrijckt 2021).	20
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022).....	20
Figuur 20: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2022).....	21
Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)	22
Figuur 22 Sporencluster aangetroffen bij het sleuvenonderzoek aan de Langerheide/Zoellaan (bron: Verrijckt 2021).	23
Figuur 23: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2022)	25
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2022)	26
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2022)	26
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2022)	27
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1864 (Geopunt, 2022)	28
Figuur 28 Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1892 (Geopunt, 2022)	28
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1931 (Geopunt, 2022)	29
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2022)	29
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2022).....	30
Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2022).....	30
Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2022 (Geopunt, 2022).....	31
Figuur 34: Synthesepan: Geplande bodemingrepen in overlay op het GRB (ARCHEBO bvba, 2022).....	37